

MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI

Kancelář vládního zmocněnce pro zastupování České republiky
před Evropským soudem pro lidská práva

Transgender Europe a ILGA-Europe proti České republice

(informace k bodu 7.b jednání Kolegia dne 13. května 2021)

1. ROZHODNUTÍ MEZINÁRODNÍCH ORGÁNŮ

A. EVROPSKÝ VÝBOR PRO SOCIÁLNÍ PRÁVA

Dne 15. května 2018 Evropský výbor pro sociální práva („Výbor“) rozhodl ve věci kolektivní stížnosti *Transgender Europe a ILGA-Europe proti České republice*, že platná právní úprava změny pohlaví v České republice představuje porušení čl. 11 odst. 1 Evropské sociální charty (dále jen „Charta“), který stanoví, že každý má právo na opatření, jež mu zajistí nejvyšší možný dosažitelný standard zdravotní péče. Výbor shledal, že podmínka chirurgického zákroku spojeného se sterilizací podmiňující právní uznání změny pohlaví představuje zásah státu do práva chráněného článkem 11 Charty, který není nezbytný.

Překlad rozhodnutí do českého jazyka je dostupný [zde](#), anotace [zde](#).

B. EVROPSKÝ SOUD PRO LIDSKÁ PRÁVA

Již dne 6. dubna 2017 vydal Evropský soud pro lidská práva („Soud“) rozsudek ve věci *A. P., Garçon a Nicot proti Francii*, v němž konstatoval, že podmínění uznání změny pohlaví u transgender osob podstoupením chirurgického zákroku nebo hormonální léčby, které s vysokou pravděpodobností vedou ke sterilitě, u osob, které si takový zákrok či léčbu podstoupit nepřejí, je v rozporu s článkem 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod („Úmluva“). Anotace rozsudku a odkaz na originální znění rozsudku jsou dostupné [zde](#). Soud rozsudek označil významností „key case“, která je obvykle rezervována jen rozsudkům velkého senátu. Opřel se o něj v řadě následujících rozsudků (*S. V. proti Itálii*, č. 55216/08, rozsudek ze dne 11. října 2018; *X proti Severní Makedonii*, č. 29683/16, rozsudek ze dne 17. ledna 2019; *Y. T. proti Bulharsku*, č. 41701/16, rozsudek ze dne 9. července 2020; *Rana proti Maďarsku*, č. 40888/17, rozsudek ze dne 16. července 2020). Rozsudek tedy lze považovat za součást ustálené judikatury Soudu.

V nedávné věci *X a Y proti Rumunsku* (č. 2145/16 a 20607/16, rozsudek ze dne 19. ledna 2021) Soud dále uvedl, že byť se jedná o skutkově podobnou situaci, jako nastala v případě *A. P., Garçon a Nicot proti Francii*, stěžovatelé nebrojí proti požadavku sterilizace v rámci právního uznání změny pohlaví, nýbrž proti podmínce chirurgického zákroku obecně – bez ohledu na to, zda jeho výsledkem bude sterilizace či nikoliv. V návaznosti na to Soud konstatoval, že uvedený chirurgický zákrok, pokud si ho daná osoba nepřeje, zásadním způsobem dopadá na její tělesnou integritu, a jako takový je z hlediska článku 8 Úmluvy problematický (§ 160–161 rozsudku; originální znění rozsudku je dostupné [zde](#)). Pokud je jím podmíněno právní uznání změny pohlaví, jde o porušení článku 8 Úmluvy (§ 167 rozsudku).

2. NOVELA OBČANSKÉHO ZÁKONÍKU A DALŠÍCH ZÁKONŮ

Novela občanského zákoníku, zákona o zdravotních službách a zákona o matrikách, jménu a příjmení, která měla uvést znění těchto zákonů do souladu s Úmluvou a Chartou, zůstává od června

2018 v mezirezortním připomínkovém řízení, jelikož se dosud Ministerstvu spravedlnosti nepodařilo vypořádat zásadní připomínky Ministerstva vnitra a Úřadu pro ochranu osobních údajů.

Dle současné podoby návrhu *Vládní strategie rovnosti a odstraňování bariér důstojného života LGBTI+ lidí v ČR 2021–2026* by do konce roku 2022 měl být zrušen požadavek lékařských zákroků a znemožnění reprodukční funkce v případě úřední změny pohlaví (opatření 1.3.1).

3. ROZHODNUTÍ NEJVYŠŠÍHO SPRÁVNÍHO SOUDU

Dne 30. května 2019 Nejvyšší správní soud rozsudkem sp. zn. 2 As 199/2018-37 zamítl kasační stížnost ve věci *X proti Ministerstvu vnitra*, když shledal, že současná česká právní úprava změny pohlaví není rozporná s ústavním pořádkem a dává dotčeným osobám přiměřené prostředky, jak změny pohlaví mohou dosáhnout. Rozsudek je k dispozici [zde](#).

Věc se nyní nachází před Ústavním soudem. Senát, jemuž byla věc přidělena, rozhodl dne 11. února 2020, že návrh stěžovatelky na zrušení § 29 odst. 1 občanského zákoníku, § 21 odst. 1 zákona o specifických zdravotních službách, a § 13 odst. 3 zákona o evidenci obyvatel a rodných čísel, ve slovech „u žen zvýšené o 50“ se postupuje plénu Ústavního soudu. Rozhodnutí je k dispozici [zde](#). Věc je plénem projednávána pod sp. zn. Pl. ÚS 2/20.

4. SITUACE V EVROPĚ A STŘEDNÍ ASII OHLEDNĚ POŽADAVKU STERILIZACE JAKOŽTO PODMÍNKY PRÁVNÍHO UZNÁNÍ ZMĚNY POHLAVÍ

TRANS RIGHTS EUROPE & CENTRAL ASIA MAP 2019

16 countries still require sterilisation of trans persons seeking recognition of their gender identity.

Forced Sterilisation

Many European states impose conditions before enabling a change of documents, including the requirement to be sterile. Legal text can explicitly or implicitly request forced sterilisation. Implicit law might require proof of medical gender reassignment, or mandatory medical expertise that is often only provided after genital surgery. Most gender recognition procedures are not transparent in this regard, and medical and legal aspects are intertwined.

In April 2017, the European Court of Human Rights ruled that requiring sterilisation in legal gender recognition violates human rights law. All Council of Europe member states must bring relevant procedures in line with this legal principle. By setting an unequivocal standard for the human rights of trans persons, the ECHR ruling has precedential and evidentiary implications far beyond the Council of Europe region.

This publication has been produced with financial support from the Rights, Equality and Citizenship Programme of the European Union. The content of the publication is the sole responsibility of the author, and can in no way be taken to reflect the views of the European Commission.

The data is correct as possible as of 21 April 2018, however we cannot guarantee complete accuracy.

